

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/148226,Trwa-akcja-renowacji-nagrobkow-na-Cmentarzu-Ofiar-Zbrodni-niemieckich-na-gdanski.html>
02.05.2024, 14:13

Trwa akcja renowacji nagrobków na Cmentarzu Ofiar Zbrodni niemieckich na gdańskiej Zaspie

Gdański Zarząd Dróg i Zieleni kontynuuje w tym roku rozpoczętą przez Oddział w Gdańsku Instytutu Pamięci Narodowej akcję renowacji nagrobków na Cmentarzu Ofiar Zbrodni niemieckich na gdańskiej Zaspie. Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Gdańsku, począwszy od 2017 r. sukcesywnie zlecało prace renowacyjne na cmentarzu, ogółem do końca 2020 r. zostało wyczyszczonych i zabezpieczonych 685 nagrobków.

Dzięki włączeniu się ZDiZ prace dobiegają końca. Zważywszy jednak na to, że głównym materiałem budowlanym, użytym na cmentarzu, był beton, upamiętnienia będą wymagały cyklicznej rewaloryzacji.

Na cmentarzu znajduje się 2086 indywidualnych nagrobków, powstałych po przebudowie cmentarza dokonanej w latach osiemdziesiątych XX w. przez artystę Wiktora Tołkina. Kompleks został wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Nagrobki są upamiętnieniami symbolicznymi, w rzeczywistości na cmentarzu spoczywa kilkanaście tysięcy ofiar zbrodni niemieckich. Od września 1939 r. Niemcy grzebali tu ofiary swoich mordów z WMG, obozu koncentracyjnego Stutthof, podobozów i więzień. Jako jedni z pierwszych zostali pochowani Obrońcy Poczty Polskiej. Masowe transporty zwłok z obozu koncentracyjnego Stutthof miały miejsce do momentu uruchomienia w obozie krematorium we wrześniu 1942, do końca wojny Niemcy grzebali na cmentarzu więźniów podobozów.

Cmentarz na Zaspie jest miejscem ostatniego spoczynku przede wszystkim Polaków, działaczy na rzecz krzewienia polskości w Wolnym Mieście Gdańsku, więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof i podobozów, obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku, w tym dziesięcioletniej Erwinki Barzychowskiej, kolejarzy i celników z Szymankowa, ekshumowanych na cmentarz w 1947 r, 30 księży katolickich, 40 Gedanistów...

Po wojnie miały miejsce nieliczne ekshumacje na cmentarz. W 1994 r. złożono na Zaspie szczątki ekshumowanych więźniów podobozu KL Stutthof w Kokoszkach, wcześniej w 1992 r. pochowano odnalezionych niedaleko cmentarza pomordowanych obrońców Poczty Polskiej.

Nekropolia jest największym w Gdańsku symbolem ogromu polskiej tragedii, dowodem próby unicestwienia przez Niemców polskiej tożsamości.